

СТАНОВИЩЕ

От проф. д-р Коста Славов Костов, д.м.
Директор на Филиал Хасково при Тракийски университет-Стара Загора,
член на Научното жури, назначено със заповед № Р-109-236/ 17.05.2018г.
на Ректора на Медицински университет –гр.Варна и Решение на
Факултетния съвет на ФОЗ (Протокол № 124/02.05.2018г.)

Относно: Процедура по защита на Дисертационен труд за придобиване на научната степен „Доктор на науките“ на тема „Супервизия и наставничество в сестринството“, в област на висше образование 7. Здравеопазване и спорт, професионално направление 7.4 Обществено здраве, „Управление на здравните грижи“

Становището е изготвено въз основа на анализ на представената от кандидата документация в съответствие с изискванията и критериите на Закона за развитие на академичния състав в Р. България и на Правилника за развитие на академичния състав на Медицински университет – Варна.

Биографични данни за кандидата

Проф. Соня Колева Тончева последователно завършва ПМИ -Шумен специалност „Детска медицинска сестра“, през 1988г. ВПИ-Шумен специалност „Биология“, през 2001г. специалност „Социални дейности“. Защитила е ОНС „Доктор“ през 2003г., притежава свидетелство за научно звание „Доцент“ от 2005г., а от 2013г. диплома за академичната длъжност „Професор“ по научна специалност „Социална медицина и организация на здравеопазването и фармацията“ От 2007 година има призната специалност „Медицинска педагогика“ в МУ Варна. Професионалният опит на проф. Тончева показва, че тя е последователна и упорито работи за професионалната си кариера. Била е преподавател в ПМИ –гр. Шумен, директор и преподавател в Медицински колеж –Шумен, ръководител катедра Здравни грижи-МУ-гр.Варна, а от 2015г. и в момента директор на Филиал Шумен- МУ-гр.Варна. Изнася лекции в Шуменски университет, Варненски свободен университет и Медицински университет- гр. Плевен, като хоноруван преподавател. Участва в редакционни колегии в български, национални и чуждестранни специализирани издания. Има издадени 2

монографии, 1 учебник, 5 учебни пособия, статии-90 бр. и доклади-50 бр. Научен ръководител на 11 успешно защитени дисертации за придобиване за ОНС „Доктор“ и в момента научен ръководител на 8 докторанта. Участва в научни журита МУ-Варна, МУ-Плевен, РУ „Ангел Кънчев“-Русе, БУ „Проф. Асен Златаров“ и Тракийски университет-Стара Загора. Проф. Тончева е носител на престижни награди, член е на национални организации. От 2016 година със заповед на министъра на МЗ е определена за Национален консултант по здравни грижи. Целият досегашен трудов опит е базиран на придобитите компетенции и личностните качества на кандидата.

Представеният ми за рецензиране Дисертационен труд е разработен задълбочено от проф.Тончева и е посветен на един много важен проблем-здравеопазването и общественото здраве, а именно: да се изясни същността на супервизията и наставничеството в сестринството и на тази основа да се предложат модели за прилагането им в сестринската практика като необходимо условие за признаване на автономия на професията в България. Актуалността на разглеждания проблем произтича от необходимостта от въвеждането на нови подходи в професионалната, подготовка, адаптацията и реализацията на специалистите по здравни грижи. На базата на проучен международен опит се предлага модел на сестринска клинична супервизия, който би могъл да бъде въведен в България. Превръщането на наставничеството в ефективен процес на обучение и подготовка на младите специалисти се оценява като иновативен подход и ефективен метод за обучение. Дисертационният труд е първи у нас, изясняващ цялостната концепция относно ролята на различните субекти и предлага модели за теоретично и практическо изясняване на възможностите и условията за предлагане на успешно наставничество и супервизия.

Въведението аргументирано отразява актуалността на проблема на настоящия дисертационен труд и е обосновано на базата на опита на страни като Великобритания, Австралия, САЩ и други.

Първата глава представя обзор на избрания проблем, като тук проф.Тончева използва оригинален и много достъпен стил на изразяване, базирайки се на собствения си опит и опита на други автори работили по същия проблем.

Втората глава е посветена на организацията и провеждането на научното изследване с всички негови задължителни параметри. Подбраните методи са оригинални и приложими за целта на изследването, която е да се изясни същността на супервизията и наставничеството в сестринството и на тази основа се предложат модели за прилагането им в сестринската практика, като необходимо условие за признаване на автономия на професията в България. Поставените задачи произтичат от целта и спомагат за провеждане на научното изследване с всички анализи и сравнения. В методологичен план обосновано са избрани методи за научен анализ на проблематиката. Проучването е направено на два етапа - първи етап за наставничеството и втори етап за супервизията.

Резултатите и анализите от собствените проучвания проф. Тончева представя детайлно в третата глава на дисертацията. Докторантката е събрала и анализирала обективна информация, чрез която е направила обосновани изводи. Изведени са 10 на брой извода, като много важен е нагласата на експерти за въвеждането на супервизия за сестринството в България, но за това е необходима промяна в законодателството, разкриване на специализация „Клинична супервизия“ за медицински сестри с продължителност една година и половина (900 часа) и ясно дефиниране на компетенциите на супервайзора. Академично подготвената медицинска сестра може да осъществява автономни непрекъснати грижи, както за болните, така и за здравите хора, възрастните и децата при прилагане на супервизия и наставничество. Клиничният супервайзор може да допринесе за по-висока мотивация на сестрите, предпазване от прегряване и поддържане на високо качество на здравните грижи. В заключение докторантката съобщава, че наставничеството играе много важна роля за повишаване ефективността на обучението на бъдещите професионалисти по здравни грижи.

От направените собствени проучвания и получени резултати докторантката обосновава следните **препоръки**:

- Към законодателството: законово въвеждане на супервизия и признаване на автономия на медицинските сестри; институционализиране на наставничеството в сестринството;
- Към министерството на здравеопазването: утвърждаване на специализация „Клинична супервизия“ с продължителност 900 часа и включване в Наредбата за СДО на медицинските сестри;

- Към БАПЗГ и медицинските университети: краткосрочно обучение на медицинските сестри за работа като супервайзор и наставник и разработване на програми за специализация „Клинична супервизия“
- Към болничния мениджмънт: прилагане на подбор и система за наставничество.

Приносите на научното изследване са с теоретично- познавателен и практико- приложен характер.

- ✓ Разработен е теоретичен модел за прилагане на наставничество в обучението на студентите в специалност „Медицинска сестра.
- ✓ В теоретичен аспект е разработен модел на супервизия, приложим в България и е предложен Континиум на супервизията за сестринството в България.
- ✓ Предложен е модел за професионално развитие с участие на супервайзор и наставник.
- ✓ Разработен е практически модел за ефективно наставничество в обучението на медицинските сестри.
- ✓ Разработен е алгоритъм за подбор на наставници.
- ✓ Разработена е процедура за възприемане и развитие на наставничество и е предложен проект на длъжностна характеристика на наставника.

Авторефератът е структуриран в 112 страници и представя качествата на дисертационния труд. Оценката на научно-изследователската дейност на кандидатката показва, че проф. Соня Тончева има висока публикационна активност. Публикациите свързани с темата на дисертационния труд са 24.

В заключение, въз основа на гореизложеното предлагам на уважаемото жури да подкрепи с положителен вот проф. Соня Колева Тончева за придобиване на научната степен „Доктор на науките“ в област на висше образование 7. Здравеопазване и спорт, професионално направление 7.4 Обществено здраве, „Управление на здравните грижи“.

Дата: 12.06.2018г.

Изготвил становището:
/проф. д-р Коста Костов, дм/